

ingediend op **1645** (2022-2023) – Nr. 1
27 maart 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Maurits Vande Reyde

over het wegwerken van het verschil
tussen de waarde van een cashbudget en een voucher
in het persoonsvolgend budget

TOELICHTING

Inleiding

Sinds de invoering van het persoonsvolgend budget hebben volwassen personen met een handicap twee mogelijkheden om hun zorgbudget te besteden: een voucher of een budget in cash (of een combinatie van beide). De bedoeling van de persoonsvolgende financiering was om personen met een handicap meer keuzevrijheid te geven bij het inkopen of organiseren van zorg.

De waarde van die twee bestedingswijzen – cash en voucher – is nu echter sterk uit elkaar aan het groeien. Daarmee dreigt de besteding in cash in de toekomst heel moeilijk of zelfs onmogelijk te worden. Mensen die gebruikmaken van cash, kunnen in dat geval niet meer dezelfde zorg voor eenzelfde zorgswaarte krijgen ten opzichte van de besteding in voucher.

Met dit voorstel van resolutie roept de indiener daarom op om de verschillen in bestedingsmogelijkheden tussen beide systemen weg te werken.

1. Het verschil tussen waarde van een punt in een cashbesteding en die van een punt in een voucherbesteding groeit jaarlijks

De realiteit vandaag is dat de mogelijkheden om een voucher te besteden en die om een cashbudget te besteden, sterk uiteengegroeid zijn: ze worden beide uitgedrukt in punten, maar de waarde (in euro's) van dat punt, is niet dezelfde. Die verschillen worden treffend gedocumenteerd in de antwoorden op de schriftelijke vragen van 11 februari 2021 (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 406) en 19 april 2022 (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 509) van Maurits Vande Reyde aan minister Wouter Beke over het persoonsvolgend budget.

Het waardeverschil van een punt in een voucher en een punt in cash wordt in de onderstaande tabel weergegeven. Die verschillen worden bovendien jaarlijks groter: terwijl het verschil in 2018 nog 106,58 euro bedroeg, was het in 2021 al aangegroeid tot 166 euro, een stijging met 55,7 procent.

Jaar	Totale kosten voor een punt in voucher	Totale kosten voor een punt in cash	Vershil
2018	946,32 euro	839,74 euro	106,58 euro
2019	960,00 euro	856,51 euro	103,49 euro
2020	979,00 euro	861,86 euro	117,14 euro
2021	1034,43 euro	868,43 euro	166,00 euro

Tabel 1: Evolutie van het verschil tussen de waarde van een punt in cash en in voucher

Die problematiek werd al besproken in de conceptnota voor nieuwe regelgeving over het gelijktrekken van de waarde van een punt in een persoonsvolgend budget in voucher en een persoonsvolgend budget in cash (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 932/1).

Bij ongewijzigd beleid zal het verschil tussen beide bestedingswijzen verder groeien. Dat zorgt ervoor dat de zorgmogelijkheden voor cashbesteding steeds beperkter worden ten opzichte van een besteding in voucher.

2. Oorzaken van dat verschil

Het cashbudget bestaat uit:

- het zorggebonden budget, namelijk een aantal punten op basis van de bepaalde budgetcategorieën, vermenigvuldigd met de waarde van een punt in euro's;
- de beheerskosten: het zorggebonden budget, vermenigvuldigd met 10,35 procent. Als het cashbudget bij een vergunde zorgaanbieder wordt besteed, wordt het zorggebonden budget dat bij de vergunde zorgaanbieder wordt besteed, vermenigvuldigd met 16,18 procent en keert het VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) dat bedrag rechtstreeks uit aan de vergunde zorgaanbieder.

Als de persoon met een handicap zelf een persoonlijk assistent aanwerft, heeft hij recht op een aanvullende vergoeding voor de eindejaarstoelage (minimaal 2,62 procent van het jaarloon van de persoonlijk assistent). In 2021 was er ook een budgetoverschrijding toegestaan van 8,75 procent om te voldoen aan een aantal minimumnormen voor verloning ter uitvoering van het zesde Vlaams Intersectoraal Akkoord (VIA 6).

Het voucherbudget bestaat uit:

- het zorggebonden budget personeelspunten op basis van de afgesloten individuele dienstverleningsovereenkomsten, uitgedrukt in personeelspunten;
- de organisatiegebonden kosten, namelijk het aantal personeelspunten, vermenigvuldigd met 16,18 procent, eveneens uitgedrukt in personeelspunten.

Voorzieningen die met een voucher werken, krijgen daarnaast nog compensaties voor:

- de reële kosten van hun personeel in loondienst: anciënniteit, eindejaarspremie, vakantiegeld enzovoort;
- variabele prestaties: de toeslag voor uren gepresteerd op zaterdag, zondag, feestdagen, nacht- en avondwerk, als de voorziening die toeslag al kreeg voor de overstap van de vroegere erkenningskaders naar het flexibel aanbod meerderjarigen (FAM) en het multifunctioneel centrum (MFC);
- VIA-middelen:
 - a) een werkgeversforfait, conventioneel verlof en kwaliteitsverbetering in de vorm van een percentage op de loonmassa;
 - b) een toelage voor zware beroepen in de vorm van een percentage op de doelgroep;
 - c) een toelage voor vorming en management VIA 4 in de vorm van een forfait per voltijdsequivalent personeelslid.

Bij de overstap van de vroegere erkenningskaders naar het FAM en het MFC werd ervoor geopteerd om in afwachting van de persoonsvolgende financiering nog geen definitieve regeling uit te werken voor variabele prestaties. Er werd voorlopig uitgegaan van het aantal uren van variabele prestaties dat voor de overstap al werd toegekend. Door diverse ontwikkelingen werd er nog geen definitieve regeling getroffen. Dat betekent dat de voorzieningen die vóór de overstap naar FAM en MFC een beroep konden doen op een contingent variabele prestaties, dat nog altijd kunnen benutten, maar dat er geen middelen werden uitgetrokken voor ofwel bestaande organisaties die hun aanbod hebben gewijzigd (bijvoorbeeld een MFC dat naast dagopvang nu ook verblijf aanbiedt), ofwel nieuwe organisaties (bijvoorbeeld ouderinitiatieven en kleinschalige initiatieven).

De waarde van een punt wordt maar eenmaal per jaar, op 1 januari van elk jaar, aan de index aangepast aan de hand van de evolutie van de afgevlakte gezondheidsindex (artikel 17 van het besluit van de Vlaamse Regering van 27 november 2015 over de indiening en de afhandeling van de aanvraag van een budget voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor meerderjarige personen met een handicap en over de terbeschikkingstelling van dat budget). De ratio legis van die jaarlijkse aanpassing was om de budgethouders duidelijkheid te geven over hun jaarbudget op basis waarvan ze dan de besteding kunnen bepalen.

Als de spilindex in de loop van een jaar verschillende keren wordt overschreden, betekent dit dat de budgethouders of de vergunde zorgaanbieders die met cash-budgetten werken voor de financiering van de lonen van hun personeel conform de cao, de indexering van de lonen voor een groot deel zelf moeten financieren tot 1 januari van het volgende jaar, omdat de waarde van het punt pas op die datum opnieuw wordt aangepast aan de evolutie van de gezondheidsindex. Als ze die kosten niet kunnen dragen, worden ze verplicht om de geplande hulp terug te schroeven, of om personeel te ontslaan of minder uren te laten werken.

Vergunde zorgaanbieders die met een budget werken in de vorm van voucher, worden niet met dat probleem geconfronteerd. Bij een punt in voucher waarvoor het VAPH de werkelijke loonkosten van het personeel ten laste neemt, wordt bij het overschrijden van de spilindex de indexering van de lonen automatisch mee vergoed.

3. Gevolgen

Die verschillende berekeningen hebben een aantal gevolgen:

- de bedoelde gelijkwaardigheid van een budget in cash en een budget in voucher is niet gerealiseerd. Zorgaanbieders die met hun budget in cash de zorg zelf organiseren of met hun budget in cash zorg inkopen bij ouderinitiatieven of kleinschalige initiatieven, kunnen hun personeel niet dezelfde loonvoorwaarden bieden als voorzieningen. Meer nog: ze moeten vaak personeelsleden ontslaan zodra die over een zekere anciënniteit beschikken;
- voorzieningen die het aanbod wijzigen, kleinschalige initiatieven en ouderinitiatieven ontvangen geen compensatie voor variabele prestaties waardoor ze die kosten moeten aanrekenen aan hun bewoners. Voorzieningen die al bestonden voor 2017, krijgen daarvoor wel een vergoeding;
- vergunde zorgaanbieders die opteren voor cash, krijgen aanzienlijk minder middelen om hun personeelskosten te dekken, ook al moeten ze ook het bestaande paritair comité volgen;
- voor elke uitbreidingsronde zijn er voor de besteding in vouchers verdoken kosten;
- elk VIA-akkoord maakt het verschil tussen de echte kosten van een punt in de vorm van een voucher en een punt in de vorm van een cashbudget groter.

4. De takenovereenkomst

Een takenovereenkomst is een overeenkomst voor het verlenen van persoonlijke assistentie door een familielid dat tot de tweede graad verwant is met de budgethouder of deel uitmaakt van het gezin van de budgethouder. Een takenovereenkomst wordt sinds 2022 op een andere manier gehonoreerd dan een arbeidsovereenkomst omdat er bij een takenovereenkomst voortaan geen VIA 4-, VIA 5- en VIA 6-middelen worden toegekend.

De keuze om als familielid of als inwonende partner de zorg voor een persoon met een handicap op zich te nemen, betekent per definitie een loonderving ten opzichte van diegenen die via een arbeidsovereenkomst aan de slag zijn, wat op zijn beurt een beperking kan inhouden van de keuze van een persoon met een handicap.

5. Relevante passages in het Vlaamse regeerakkoord

Het Vlaamse regeerakkoord (*Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1) bevat al een aantal passages die raken aan deze problematiek. De volgende principes worden erin naar voren geschoven:

- gelijke ondersteuning bieden aan personen met een handicap met dezelfde zorgzwaarte;
- het sociaal ondernemerschap verder uitbouwen;
- de bestaande belemmeringen wegwerken en zorgen voor meer transparantie.

Daarvoor kan onder andere verwezen worden naar de volgende passages uit het regeerakkoord:

“Deze invoering (van de persoonsvolgende financiering) bracht enkele kinderziekten mee. We evalueren deze regeerperiode het systeem van PVF en sturen bij om het systeem te verbeteren.”

“Overal in Vlaanderen moeten mensen met een gelijke zorgzwaarte ook een gelijke ondersteuning krijgen. Daarom werken voorzieningen verschillen in kostprijs en efficiëntie weg en stemmen we dit verder af met het beleidsdomein Onderwijs zodat dubbele financiering niet mogelijk is.”

“We laten ook ruimte voor sociaal ondernemerschap door het ondersteunen van kleinschalige privé-initiatieven voor personen met een handicap, zoals bijvoorbeeld initiatieven met inwonende zorgondernemers. We werken met een regelluw (kwaliteits)kader waarin het sociaal ondernemerschap ten volle kan spelen en we bekijken verdere mogelijkheden inzake collectieve ondersteuning binnen de cash-besteding en versoepelen daar waar mogelijk.”

“De zorg en ondersteuning van vergunde aanbieders moet op een transparante wijze worden toegelicht aan de budgethouders. De budgethouder heeft ook recht op een transparante weergave van de kosten die een vergunde zorgaanbieder aanrekent voor zorg- en ondersteuningsfuncties die met een PVB worden vergoed, en dit uitgedrukt in punten en euro's.”

6. Doel van dit voorstel van resolutie

Het doel van dit voorstel van resolutie is gefaseerd te komen tot een grotere transparantie in de werkelijke kosten van een punt in een persoonsvolgend budget in voucher.

Vervolgens is het noodzakelijk om het verschil in waarde gefaseerd weg te werken, zodat de keuze voor een cashbudget niet langer wordt afgestraft en de notie van gelijke zorg voor gelijke zorgzwaarte bij een dergelijke besteding hersteld en gegarandeerd blijft.

In dat kader moet ook een definitieve regeling worden getroffen voor de vergoeding van variabele prestaties zodat voorzieningen met een gewijzigd aanbod, of voorzieningen of kleinschalige initiatieven die na 2017 ontstaan zijn, dezelfde financiering krijgen als voorzieningen die bestonden voordat de overstap werd gemaakt van de vroegere erkenningskaders naar FAM en MFC.

Om de vrije keuze van de persoon met een handicap te garanderen vraagt de indiener van dit voorstel van resolutie ook om de kloof tussen assistenten die via een takenovereenkomst worden betaald en assistenten die via een arbeidsovereenkomst worden betaald, niet verder te laten toenemen.

Ten slotte vragen heel wat betrokkenen dat het budget zou worden uitgedrukt in euro's, omdat een budget in punten (zoals het geval is bij een voucher) niet transparant is.

Maurits VANDE REYDE

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de conceptnota voor nieuwe regelgeving over het gelijktrekken van de waarde van een punt in een persoonsvolgend budget in voucher en een persoonsvolgend budget in cash (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 932/1);
 - 2° de bespreking van die conceptnota in de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding van 29 maart 2022 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 932/2);
 - 3° de schriftelijke vraag van 11 februari 2021 (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 406) en de schriftelijke vraag van 19 april 2022 (*Schriftelijke vragen* VI.Parl. 2021-22, nr. 509) van Maurits Vande Reyde, en de antwoorden die de minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, Wouter Beke, daarop heeft geformuleerd;
 - 4° het extern onderzoek dat door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) is aangekondigd en waarnaar wordt verwezen in het eindrapport 'Beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Vlaamse Brede Heroerverwerking', met onder meer de onderzoeksvraag of het onderscheid tussen de financiering in cash en in voucher gebaseerd is op objectieve gronden, of het onderscheid het beoogde doel bereikt en of de overheadkosten die daarin vervat zijn, te verantwoorden zijn;
 - 5° de werkgroep met werkgevers en gebruikersorganisaties in het VAPH die als opdracht heeft om de financiering van het zorgaanbod te hervormen in het kader van het project vernieuwde financiering;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
 - 1° in afwachting van de vernieuwde financiering:
 - a) jaarlijks transparante informatie te geven over de werkelijke kosten van een punt in voucher en een punt in cash, zodat de evolutie van de kosten van beide systemen op de voet kan worden gevolgd;
 - b) bij elke uitbreidingsronde de werkelijke kosten van een punt in voucher en in cash openbaar te maken zodat de verdoken kosten van een uitbreidingsronde bekend worden;
 - 2° bij het uitwerken van de vernieuwde financiering:
 - a) een definitieve regeling te treffen voor de variabele uren zodat alle vergunde zorgaanbieders – ongeacht de datum waarop ze zijn ontstaan – dezelfde subsidies ontvangen voor variabele uren;
 - b) een vijfjarenplan op te stellen om het verschil tussen de kostprijs voor een punt in een persoonsvolgend budget (PVB) in voucher en een PVB in cash weg te werken;
 - c) bij elk nieuw Vlaams intersectoraal akkoord een budget uit te trekken om de waarde van een punt in cash met hetzelfde bedrag te kunnen verhogen als het bedrag waarmee een punt in een PVB opgenomen in voucher als gevolg van het Vlaams intersectoraal akkoord werd verhoogd;
 - 3° de waarde van een punt in een cashbudget te indexeren telkens als de spilindex wordt overschreden zodat het cashbudget gelijke tred kan houden met de indexering van de lonen bij elke overschrijding van de spilindex;
 - 4° de kloof tussen assistenten die via een takenovereenkomst worden betaald en assistenten die via een arbeidsovereenkomst worden betaald, niet verder te laten toenemen;
 - 5° het persoonsvolgend budget in voucher in euro's uit te drukken in plaats van in punten, zodat voor personen met een handicap en hun context de omvang van hun budget beter te begrijpen is.

Maurits VANDE REYDE